

INTERNEWS

د افغانستان ټاکنيز سيستمونه

سيستم های انتخاباتی افغانستان

AFGHANISTAN'S ELECTORAL SYSTEMS

فهرست

پښتو:-----	2
دري:-----	8
English: --	13
Glossary/واژه نامه/ لغات نامه:-----	18

Download from:aghalibrary

Information for this booklet was provided by elections specialist,
Mr Zabihullah Barezai.

Design and management by Mohammad Rawoof, Internews

Translations provided by translation team, Internews

Internews Afghanistan, September 2009

*For a free downloadable copy of this booklet and accompanying video please visit our
website: www.internews.org*

ټاکنیز سیستمونه

د ټاکنیزو سیستمونو تعریفول یو پیچلی کار دی ځکه چې بیلابیل هیوادونه په دې اړه خپل منل شوي تعریفونه لري. ټاکنیز سیستمونه په یوه ډیره لومړنۍ کچه داسې تعریفیږي: ټاکنیز سیستمونه یا د رای ورکولو سیستمونه له هغو کړندودونو یا اصولو څخه عبارت دي چې د یوه نوماند یا یوه سیاسي حزب لخوا لاس ته راوړل شوي رایې په څوکیو بدلوي.

ټاکنیز سیستمونه لاندې جوړښتونه رانغاړي:

ټاکنیزې حوزې: ټاکنیزې حوزې عبارت دي له جغرافیایي محدودو څخه چې مشخص نفوس لري او ورڅخه یو یا څو نوماندان ټاکل کیږي.

دوه ډوله ټاکنیزې حوزې وجود لري چې په لاندې ډول دي:

- **یو کسيزه ټاکنيزه حوزة:** چې یواځې یو استازی پکښې ټاکل کیږي. د بیلگې په توګه، په افغانستان کې د ولسمشرۍ د ټاکنو لپاره ټول افغانستان یوه واحد یو کسيزه ټاکنيزه حوزة شمیرل کیږي؛
- **څو کسيزه ټاکنيزه حوزة:** چې له یوه څخه زیات استازي پکښې ټاکل کیږي. په پارلماني ټاکنو کې هر ولایت یوه څو کسيزه ټاکنيزه حوزة ګڼل کیږي چې له هغې حوزې څخه څو تنه استازي پارلمان ته لاره موندلای شي.

د رای ورکولو پانې: رای ورکونکي باید څنګه رایه ورکړي؟

ټاکنیز فورمول: مقام ته د ټاکل کیدو لپاره، نوماند باید کوم شرایط پوره کړي؟

په ټوله نړۍ کې له سلو څخه زیات ټاکنیز سیستمونه شتون لري چې د ټولو د کار د څرنګوالي په اړه پوهاوی ترلاسه کول په میاشتو وخت غواړي.

ځکه نو په دې جزوه کې به په لاندې دريو مهمو مسألو بحث وکړو:

- په نړۍ کې د ټاکنیزو سیستمونو عمده کورنۍ؛
- هغه ټاکنیز سیستمونه چې د افغانستان په ټاکنو کې کارول کیږي؛
- هغه ټاکنیز سیستمونه چې د افغانستان د اوسنیو ټاکنیزو سیستمونو پر ځای کاریدای شي.

داسې ویل کیږي چې "هیڅ سیستم کامل ندی" ځکه نو دیموکراتیک دولتونه ټاکنیز سیستمونه د لاندې ځانګړنو په نظر کې نیولو سره انتخابوي. ټاکنیز سیستمونه باید:

- خلکو ته په آسانه د پوهیدو وړ وي؛
- پایلې ژر تر ژره محاسبه کړي؛
- د "یوه رایه، یو ارزښت" اصل ضمانت وکړي؛ او
- د یوه با ثباته دولت د منځ ته راتلو لامل وګرځي.

په نړۍ کې د ټاکنيزو سيستمونو عمده کورنۍ: په نړۍ کې د ټاکنيزو سيستمونو درې عمده کورنۍ شتون لري چې لاندې ډول دي:

1. تعددي اکثريتي سيستم
2. نيمه انډوليز سيستم
3. د انډوليز استازيتوب سيستم

هر يو له دغو سيستمونو په نورو فرعي سيستمونو ویشل شوي دي چې لاندې به هر يو له دغو لويو کورنيو څخه له څو مهمو فرعي سيستمونو سره يې مطالعه کړو.

۱- تعددي اکثريتي سيستم:

هغه ځانگړتياوې چې دغه سيستم له نورو سيستمونو څخه جلا کوي دا دي چې دا سيستم تقريباً تل په يو کسيزو ټاکنيزو حوزو کې کارول کېږي. د دغې کورنۍ مهم فرعي سيستمونه په دې ډول دي:

(الف) د تاييد رايه (Approval Vote): په دې سيستم کې رای ورکونکي کولای شي له يوه څخه زياتو نوماندانو ته رايه ورکړي. هر نوماند چې د نورو په پرتله يې زياتې رايې (تاييد) ترلاسه کړي وي گټونکی اعلانېږي. لاندې د دغه سيستم لاندې د رای ورکولو د څرنگوالي بيلگه په رای پاڼو کې ښودل شوی ده:

شميره	نوم	نښه
1	ميوند	√
2	مينه	√
3	ميلاد	
4	رنا	√
5	هوسا	

شميره	نوم	نښه
1	ميوند	
2	مينه	√
3	ميلاد	
4	رنا	
5	هوسا	

شميره	نوم	نښه
1	ميوند	√
2	مينه	√
3	ميلاد	√
4	رنا	√
5	هوسا	

- 1- ميوند = 2
- 2- مينه = 3 گټونکی
- 3- ميلاد = 1
- 4- رنا = 2
- 5- هوسا = 0

په پورتنې مثال کې هر رايه ورکونکی له يوه څخه زياتو نوماندانو ته د رای ورکولو حق لري. خو گټونکی په دغې ډله کې هغه شخص دی چې تر ټولو زياتې رايې يې ترلاسه کړي وي.

ب) د "له يوه ټکي څخه لومړی تيريدونکی" ټاکنيز سيستم (FPTP): د تعددي اکثریتي لويې کورنۍ له فرعي سيستمونو څخه يو دی چې پکښې رای ورکونکي د يوې رایې حق لري او يو نوماند چې تر ټولو زياتې رایې يې اخیستې وي گټونکي شميرل کيږي مگر دا نوماند د غوڅ اکثریت (۵۰٪+۱) لاس ته راوړو ته اړتيا نه لري. دا سيستم په يو کسيزو ټاکنيزو حوزو کې کارول کيږي. مثلاً په لاندې ټاکنو کې:

6- ميوند = 22%

7- مينه = 18%

8- ميلاد = 35% گټونکی

9- رنا = 5%

10- هوسا = 20%

که چيرې پورتنی مثال ته وکتل شي، ميلاد د ۳۵٪ رایو په درلودو سره گټونکی ده حال دا چې د رایو غوڅ اکثریت (۵۰٪+۱) يې لاس ته ندی راوړی.

ج) ډله بيزه رایه ورکونه Block Vote: د ډله ايزې رای ورکونې په سيستم کې رای ورکونکي د موجودو څوکیو د شمير په اندازه د رایې حق لري او هغه نوماندان چې تر ټولو زياتې رایې خپلې کړي، د دې په نظر کې نيولو پرته چې څو سلنه رایې يې لاس ته راوړي دي، گټونکي اعلانيږي. د مثال په توگه، له يوې ټاکنيزې حوزې څخه بايد درې استازي وټاکل شي او هر رای ورکونکی کولای شي حد اکثر درې استازو ته رایه ورکړي. یادونه: که چيرې رای ورکونکی له دريو څخه زياتو نوماندانو ته رایه ورکړي، ورته يې باطله شميرل کيږي.

شميره	نوم	نېنه
1	ميوند	√
2	مينه	
3	ميلاد	
4	رنا	√
5	هوسا	

شميره	نوم	نېنه
1	ميوند	
2	مينه	√
3	ميلاد	
4	رنا	√
5	هوسا	√

شميره	نوم	نېنه
1	ميوند	√
2	مينه	√
3	ميلاد	
4	رنا	√
5	هوسا	

1- ميوند = 2 گټونکی

2- مينه = 2 گټونکي

3- ميلاد = 1

4- رنا = 3 گټونکي

5- هوسا = 1

په پورتنیو ټاکنو کې رنا، ميوند او مينه درې گټونکی نوماندان دي.

۲- نیمه اندولیز سیستم:

داسی یو سیستم څخه عبارت دی چې په یو ډول سره د اندولیز استازیتوب سیستم او تعددي اکثریتي سیستم تر مینځ واقع کیږي؛ یا په بل عبارت د اندولیز استازیتوب او تعددي اکثریتي سیستمونو یوه ترکیبي بڼه ده چې په خپل وار سره رایې په څوکیو بدلوي. دوه نیمه اندولیز سیستمونه چې پیر کارېږي په دې ډول دي:

(الف) د یوې نه لېږدېدونکې رایې سیستم (SNTV): دا سیستم په څو کسيزو ټاکنيزو حوزو کې کارول کېږي. هر رای ورکوونکی د یوې رایې حق لري مگر متعددي څوکی گانې موجودې دي چې باید د زیاتو رایو درلودونکو نوماندانو لخوا تر لاسه شي. په افغانستان کې له دې سیستم څخه د پارلماني او ولایتي شورا گانو د ټاکنو لپاره کار اخیستل کېږي. د مثال په توگه، داسی وه انگریزې چې درې نوماندان باید له یوې ټاکنيزې حوزې څخه انتخاب شي او یادو شویو نوماندانو لاندې رایې تر لاسه کړي دي:

1000=	1- میوند
35000= گټونکی	2- مینه
7000= گټونکی	3- میلاد
3000=	4- رنا
90000= گټونکی	5- هوسا

هوسا د ۹۰۰۰۰ رایو، مینه د ۳۵۰۰۰ رایو او میلاد د ۷۰۰۰ رایو په درلودو سره درې بریالي نوماندان اعلان شوي دي. د دې سیستم نیمگړتیا د رایو په شمیر کې لیدلې شو چې یو نوماند د ۹۰۰۰۰ رایو په درلودو بریالی اعلانېږي او بل یې یواځې د ۷۰۰۰ رایو په گټلو سره بریالی کیږي او دواړه په پارلمان کې مساوي حقوق لري چې دا عادلانه نه بریښي.

(ب) مختلط سیستمونه: له هغو سیستمونو څخه عبارت دی چې د پارلمان یو شمیر څوکی گانې له تعددي اکثریتي حوزو څخه او پاتې څوکی د اندولیز استازیتوب له لست څخه ټاکل کېږي. که چیرې مونږ وغواړو چې په افغانستان کې د سیاسي حزبونو ونډې ته وده ورکړو باید له دغه سیستم څخه کار واخلو چې د پارلمان یو شمیر څوکی سیاسي حزبونو ته ځانگړې کرای شي او پاتې یې خپلواکو نوماندانو ته پرېښودل شي.

۳- اندولیز استازیتوب:

د اندولیز استازیتوب د ټولو سیستمونو منطقي بنسټ د یوه حزب د ملي رایو د ونډې او په پارلمان کې د دغه حزب لخوا د ترلاسه شویو څوکیو د ونډې تر مینځ د اختلاف له کمولو څخه عبارت دی. د مثال په توگه، که چیرې یو سیاسي حزب په دې وتوانېږي چې ۴۰٪ رایې ځان ته ځانگړې کړي، دا حزب باید په پارلمان کې د کابو ۴۰٪ څوکیو گټونکی هم شي.

د اندولیز استازیتوب سیستم عمدتاً دوه فرعي سیستمونه لري چې په لاندې ډول دي:

(الف) د پټ لست انډوليز استازيتوب: هر حزب د خپلو نوماندانو نومونه د احزابو په لست کې په ترتيب سره ليکي. رای ورکونکي له دغو حزبونو څخه د يوه لپاره د يوې رایې حق لري. څوکي گاني له دغو حزبونو څخه د هر يوه لخوا د تر لاسه شويو رایو د تناسب په اساس ویشل کيږي. وروسته، د حزبونو لخوا تر لاسه شوي څوکي په ترتيب سره هغو نوماندانو ته ورکول کيږي چې د حزب د لست په پورته سر کې ځای ولري.

(ب) د پرانيستي لست انډوليز استازيتوب: رای ورکونکي د څوکيو د شمير په اساس د رای ورکولو حق لري. هغوي خپلي رایې له خپلي خوښي سره سم متعددو نوماندانو ته د هغو د اړوندو حزبونو په نظر کې نيولو پرته ورکوي. وروسته له هغې نوماندانو ته ورکړل شوي رایې راتولېږي او څوکي گاني د هر حزب د نوماندانو لخوا د تر لاسه شويو رایو په تناسب، اړوند حزب ته ځانگړي کيږي. وروسته له هغې هر حزب ته ځانگړي شوي څوکي گاني د هماغه حزب هغو نوماندانو ته چې د نوموړي حزب له نورو نوماندانو څخه يې زياتي رایې تر لاسه کړي وي، ورکول کيږي.

مونږ د افغانستان د ولسمشريزو ټاکنو لپاره له کوم ټاکنيز سيستم څخه کار اخلو؟

مونږ د افغانستان د ولسمشريزو ټاکنو لپاره له دوه پړاويز/دوه دوره اي سيستم څخه چې د تعددي اکثریتي لويې کورنۍ يو فرعي سيستم دی کار اخلو. په دې سيستم کې که چيرې يو نوماند د رایو غوڅ اکثریت ($50\%+1$) تر لاسه کړي، ټاکنې پای ته رسيږي. که نه نو د ټاکنو دوهم پړاو د هغو دوه نوماندانو تر مينځ چې تر ټولو زياتي رایې يې لاس ته راوړي، ترسره کيږي او د دوهم پړاو گټونکی هغه څوک دی چې د خپل سيال په پرتله زياتي رایې ځان ته ځانگړي کړي. د فرانسې په دوه پړاويز سيستم کې که چيرې يو نوماند په لومړي پړاو کې له 5.12% څخه زياتي رایې لاس ته راوړي، په دوهم پړاو کې سيالي کولای شي. په دوهم پړاو کې هر نوماند چې تر ټولو زياتي رایې خپلي کړي، ددې په نظر کې نيولو پرته چې آیا د رایو غوڅ اکثریت ($50\%+1$) يې لاس ته راوړی که نه، گټونکی شميرل کيږي.

مونږ افغانان ولی د ولسمشرۍ او ولايتي شوراگانو د ټاکنو لپاره د يوې نه ليرديدونکي رایې سيستم (SNTV) کاروو؟

دا چې زيات شمير افغانان نالوستي دي او په پېچلو سيستمونو د پوهيدو وړتيا نه لري، نو له دغه سيستم څخه کار اخيستل کيږي ځکه چې نوموړی سيستم ډير آسان او د فهم وړ دی. د دې سيستم بل ښه والی دا ده چې د لږکيو (اقلیتونو) له حقوقو څخه ساتنه کوي او هم د رایو د شميرلو بهير پکښې ډير آسان او چټک دی.

آیا نور داسې ټاکنيز سيستمونه شته چې افغانان په راتلونکي کې ورڅخه کار واخلي؟

هو!

زمونږ خلک بايد تل د داسې نويو ټاکنيزو سيستمونو د منځ ته راوړلو په اړه چې له احوالو سره يې مناسب وي، فکر وکړي. افغان قانون جوړوونکي او د ټاکنو متخصصين کولای شي داسې ټاکنيز سيستمونه رامینځ ته کړي چې اړتياوې پرې رفع شي.

هغه سیستم چې په اړه یې زیاتې خبرې کيږي او کولای شي د هیواد په پارلماني او د ولایتي شورا گانو په ټاکنو کې د SNTV سیستم ځای ونیسي، د FPTP سیستم دی چې په یو کسيزه ټاکنيزو حوزو کې کارول کيږي. په دې سیستم کې هر ولایت په پارلمان، ولایتي شوراگانو او د ولسوالیو شوراگانو کې د خپلو استازو د شمیر پر بنسټ په یو کسيزه ټاکنيزو حوزو ویشل کيږي. د مثال په توگه، کابل په پارلمان کې ۳۳ څوکۍ لري، ځکه نو کابل په ۳۳ یو کسيزو ټاکنيزو حوزو ویشل کيږي او له هرې ټاکنيزې حوزې څخه یو کس پارلمان ته لار مومي. په دې طریقه هم خلک خپل استازي په ښه توگه پيژني او هم د نوماندانو د کمپاین لپاره سیمه محدودیږي څو هغوي وکړای شي خپله تگلاره په ښه توگه خلکو ته په ډاگه کړي. مگر د رای ورکولو د مختلفو پانو طرح او دیزاینول او متعددو ټاکنيزو حوزو باندې د هغو ویشل به د ټاکنو خپلواک کمیسیون لپاره یوه ننگونه وي.

سیستم های انتخاباتی

تعریف نمودن سیستم های انتخاباتی پیچیده است بخاطریکه کشورهای مختلف در این زمینه تعریف های قبول شده خود را دارند. سیستم های انتخاباتی در یک سطح بسیار ابتدایی این گونه تعریف میشود: سیستم های انتخاباتی و یا سیستم های رای دهی عبارت اند از طرز العمل ها و یا اصولی که توسط آن آرای بدست آورده شده توسط یک کاندید یا حزب سیاسی را به کرسی ها تبدیل نماید.

سیستم های انتخاباتی مشتمل است بر ساختار های ذیل:

حوزه های انتخاباتی: حوزه های انتخاباتی عبارت اند از محدوده جغرافیایی با نفوس مشخص که از آن ساحه یک یا چند تن از نامزدان انتخاب میشوند. دو نوع حوزه های انتخاباتی وجود دارد که عبارت اند از:

- **حوزه انتخاباتی یک عضوی:** که از آن فقط یک نماینده انتخاب میشود. مثلاً برای انتخابات ریاست جمهوری در افغانستان، سراسر افغانستان یک حوزه انتخاباتی یک عضوی میباشد؛
- **حوزه انتخاباتی چند عضوی:** که در آن بیشتر از یک نماینده انتخاب میشود. در انتخابات پارلمانی هر ولایت یک حوزه انتخاباتی چند عضوی میباشد که از آن حوزه، نماینده گان متعددی به پارلمان راه می یابند.

اوراق رای دهی: چگونه رای دهنده گان باید رای دهند؟

فرمول انتخاباتی: جهت انتخاب شدن به مقام، کاندید کدام شرائطی را باید برآورده سازد؟

حدود بیش از صد سیستم مختلف انتخاباتی در سراسر جهان وجود دارد که فهمیدن نحوه کار تمامی آنها مستلزم صرف ماهها وقت میباشد.

بنأ در این جزوه بالای سه مسئله مهم ذیل، بحث خواهیم نمود:

- خانواده های عمده سیستم های انتخاباتی در جهان؛
- سیستم های انتخاباتی که در انتخابات افغانستان مورد استفاده قرار میگیرند؛
- سیستم های انتخاباتی ایکه میتوانند جایگزین سیستم های انتخاباتی فعلی افغانستان گردند.

گفته میشود که "هیچ سیستمی کامل نیست" لذا دولت های دیموکرات سیستم های انتخاباتی را با در نظر داشت ویژه

گی های ذیل انتخاب میکنند، سیستم های انتخاباتی باید:

- برای مردم به آسانی قابل فهم باشد؛
- نتایج را به اسرع وقت محاسبه نماید؛
- متضمن اصل "یک رای، یک ارزش" باشد؛ و
- منجر به ایجاد یک دولت با ثبات گردد.

فامیل های عمده سیستم های انتخاباتی در جهان: سه خانواده عمده سیستم های انتخاباتی در جهان موجود میباشد که عبارت اند از

1- سیستم تعددی اکثریتی

2- سیستم نیمه تناسبی

3- نماینده گی تناسبی

هر کدام از این سیستم ها، به سیستم های فرعی دیگر تقسیم شده اند که در ذیل هر یک از این فامیل های بزرگ و چند سیستم فرعی مهم آنرا مورد مطالعه قرار میدهم.

1- سیستم تعددی اکثریتی: خصوصیات که این سیستم را از سیستم ها دیگر متمایز میسازد این است که این سیستم تقریباً همیشه در حوزه های انتخاباتی یک عضو بکار گرفته میشود. سیستم های فرعی و مهم این فامیل عبارت اند از:

الف) رای تایید (Approval Vote): در این سیستم رای دهنده گان میتوانند برای نامزدان متعددی رای دهند. هر نامزدی که بیشترین آراء (تایید) را به دست آورده باشد، برنده اعلام میگردد. در ذیل نمونه نحوه رای دهی تحت این سیستم توسط اوراق رای دهی، نمایش داده شده است:

شماره	نام	علامه
1	میوند	√
2	مینه	√
3	میلاد	√
4	رنا	√
5	هوسا	

شماره	نام	علامه
1	میوند	√
2	مینه	√
3	میلاد	
4	رنا	√
5	هوسا	

شماره	نام	علامه
1	میوند	
2	مینه	√
3	میلاد	
4	رنا	
5	هوسا	

1- میوند = 2

2- مینه = 3 برنده

3- میلاد = 1

4- رنا = 2

5- هوسا = 0

در مثال فوق هر فرد رای دهنده حق رای دهی به نامزدان متعددی را دارد. اما برنده در این جمع کسی است که بیشترین آراء را بدست آورده باشد.

ب) سیستم انتخاباتی "اولین عبور کننده از یک نقطه" یا FPTP: یکی از سیستم های فرعی فامیل بزرگ تعددی اکثریتی میباشد که در آن رای دهنده گان حق یک رای را داشته و یک نامزد با بیشترین آراء، برنده محسوب میگردد ولی این نامزد نیاز ندارد تا اکثریت مطلق را به دست آورد. این سیستم در حوزه های انتخاباتی یک عضوی مورد استفاده قرار میگیرد. مثلاً در انتخابات ذیل:

- 6- میوند = 22%
- 7- مینه = 18%
- 8- میلاد = 35% برنده
- 9- رنا = 5%
- 10- هوسا = 20%

اگر به مثال فوق دیده شود، میلاد با داشتن 35% آراء برنده است با وجود اینکه نتوانسته است که اکثریت مطلق آراء یا (50%+1) را به دست آورد.

ج) رای دهی گروهی Block Vote: در سیستم رای دهی گروهی رای دهنده گان به اندازه تعداد کرسی های موجود حق رای را دارند و نامزدان که بالا ترین آراء را از آن خود سازند، بدون در نظر داشت این که چه فیصدی آراء را به دست آورده اند، برنده اعلام میشوند. بطور مثال از یک حوزه انتخاباتی سه نماینده باید انتخاب گردد و هر رای دهنده میتواند حد اکثر به سه نماینده رای دهد.
 نوت: اگر یک رای دهنده به بیشتر از سه نامزد رای بدهد ورقه رای او باطل شمرده میشود.

شماره	نام	علامه	شماره	نام	علامه	شماره	نام	علامه
1	میوند	√	1	میوند		1	میوند	√
2	مینه		2	مینه	√	2	مینه	√
3	میلاد		3	میلاد		3	میلاد	
4	رنا	√	4	رنا	√	4	رنا	√
5	هوسا		5	هوسا	√	5	هوسا	

- 1- میوند = 2 برنده
- 2- مینه = 2 برنده
- 3- میلاد = 1
- 4- رنا = 3 برنده
- 5- هوسا = 1

در انتخابات فوق رنا، میوند و مینه سه نامزد برنده هستند.

2- سیستم نیمه تناسبی :

عبارت از سیستمی است که به نحوی میان سیستم های نماینده گی تناسبی و سیستم تعددی اکثریتی قرار میگیرد یا به عباره دیگر ترکیبی از سیستم های نمایندگی تناسبی و تعددی اکثریتی میباشد و به نوبه خود آراء را به کرسی ها تبدیل میکند. دوسیمت نیمه تناسبی که بیشتر به کار گرفته میشوند، عبارت اند از:

الف) سیستم رای واحد غیر قابل انتقال (SNTV): این سیستم در حوزه های انتخاباتی چند عضوی استفاده میشود. هر فرد رای دهنده حق یک رای را دارا بوده ولی کرسی های متعددی وجود دارد که باید توسط نامزدان با آراء بلند احراز شوند. از این سیستم برای انتخابات پارلمانی و شوراهای ولایتی در افغانستان استفاده میشود. بطور مثال: فرض کنید که سه نامزد باید از یک حوزه انتخاباتی انتخاب گردد و نامزدان مذکور آرای ذیل را دریافت نموده اند:

1- میوند	= 1000
2- مینه	= 35000 برنده
3- میلاد	= 7000 برنده
4- رنا	= 3000
5- هوسا	= 90000 برنده

هوسا با داشتن (90000 رای)، مینه (35000 رای) و میلاد (7000 رای) سه نامزد برنده اعلام گردیده اند. نقص این سیستم را می توان در میزان آراء دید که یک نامزد با 90000 رای انتخاب میشود و نامزد دیگر با آراء 7000 و هر دوی آنها دارای حقوق یکسان در پارلمان هستند که این عادلانه به نظر نه می آید.

ب) سیستم های مختلط: عبارت است از سیستم های که قسمتی از کرسی های پارلمان از حوزه های تعددی اکثریتی و باقی مانده کرسی ها از لست نماینده گی تناسبی انتخاب می شوند. اگر ما بخواهیم که نقش احزاب سیاسی را در افغانستان انکشاف دهیم باید از این سیستم استفاده کنیم که قسمتی از کرسی های پارلمان به احزاب سیاسی اختصاص داده شود و بقیه آن برای نامزدان مستقل گذاشته شوند.

3- نماینده گی تناسبی: اساس منطقی تمام سیستم های نماینده گی تناسبی عبارت است از کاهش دادن اختلاف میان سهم آراء ملی یک حزب و سهم کرسی های بدست آورده شده توسط این حزب در پارلمان. بطور مثال اگر یک حزب سیاسی بتواند 40% آرا را از آن خود سازد، این حزب باید برنده تقریباً 40% کرسی ها در پارلمان نیز گردد.

سیستم نماینده گی تناسبی عمدتاً دارای دو سیستم فرعی میباشد که عبارت اند از:

الف) نماینده گی تناسبی لست بسته: هر حزب نامزدان را در لست احزاب ردیف می کند. رای دهنده گان حق یک رای را برای یکی از این احزاب دارند. کرسی ها بر اساس تناسب آرای بدست آورده شده توسط هر یکی از این احزاب، تقسیم میشوند. بعداً کرسی های بدست آورده شده توسط احزاب به ترتیب برای نامزدان داده میشود که در لست حزب، در ردیف بالاتری قرار داشته باشند.

ب) -نماینده گی تناسبی لست باز: رای دهنده گان حق رای دهی بر اساس تعداد کرسی ها را دارا میباشند. آنها آراء خود را بنا به میل خودشان به نامزدان متعدد بدون در نظر داشت احزاب مربوطه آنها میدهند. آراء داده شده به

نامزدان، سپس جمع شده و کرسی ها به تناسب آراء بدست آورده شده توسط نامزدان هر حزب، به حزب مربوطه اختصاص داده میشود. بعداً کرسی های اختصاص داده شده به هر حزب به آنده از نامزدان همان حزب که شخصاً آراء بلندتری را به دست آورده اند، داده می شود.

از کدام سیستم انتخاباتی برای انتخابات ریاست جمهوری در افغانستان ما کار می گیریم؟

برای انتخابات ریاست جمهوری ما از سیستم دو دوره ای که یکی از سیستم های فرعی فامیل بزرگ تعددی اکثریتی میباشد، کار می گیریم. تحت این سیستم اگر یک نامزد اکثریت مطلق (50%+1) را به دست آورد انتخابات پایان می یابد. در غیر آن، دور دوم انتخابات میان دو کاندیدی که بیشترین آراء را بدست آورده است برگزار میگردد و برنده دور دوم شخصی است که آراء بیشتر را بدست آورد. در سیستم دو دوره ای در فرانسه اگر نامزدی بالاتر از 12.5% آراء را در دور اول به دست آورد در دور دوم میتواند به رقابت پردازد. در دور دوم هر نامزدی که بلند ترین آراء را به دست آورد، بدون در نظر داشت اینکه آیا اکثریت مطلق 50%+1 را به دست آورده باشد یا خیر، برنده محسوب میگردد.

چرا ما افغانها از سیستم رای واحد غیر قابل انتقال (SNTV) برای انتخابات پارلمانی و شوراهای ولایتی استفاده میکنیم؟

از آنجائیکه بیشتر افغانها بی سواد هستند و قادر به فهم سیستم های مغلق نمی باشند بناً این سیستم مورد استفاده قرار میگیرد زیرا سیستم یادشده بسیار آسان و قابل فهم می باشد. خوبی دیگر این سیستم اینست که از حقوق اقلیت ها حفاظت نموده و هم پروسه شمارش آراء در آن بسیار آسان و سریع میباشد.

آیا سیستم های انتخاباتی دیگر وجود دارد تا افغانها بتوانند در آینده از آنها استفاده کنند؟ بلی!

مردم همواره باید در راستای طراحی سیستم های جدید انتخاباتی که مناسب حال آنها باشد فکر کنند. قانون گزاران افغان و متخصصین انتخابات می توانند سیستم های انتخاباتی را که در خور نیازمندی های آنها باشند، بسازند. سیستمی که در مورد آن زیاد صحبت می شود و میتواند جایگزین سیستم SNTV برای انتخابات پارلمانی و شورا های ولایتی گردد، سیستم FPTP بوده که در حوزه های انتخاباتی یک عضوی به کار برده میشود. تحت این سیستم هر ولایت بنابر تعداد نمایندگان آن در پارلمان، شوراهای ولایتی و ولسوالی به حوزه های انتخاباتی یک عضوی تقسیم میشود. بطور مثال کابل 33 کرسی در پارلمان دارد بنابراین کابل به 33 حوزه انتخاباتی یک عضوی تقسیم میشود و از هر حوزه انتخاباتی یک شخص به پارلمان را می یابد. از این طریق مردم نماینده گان خود را بهتر میشناسند و هم مناطق برای کمپاین کاندیدان محدود تر میشوند تا آنها بتوانند بهتر به مردم خط مشی های خود را ابراز نمایند. اما طرح و دیزاین انواع مختلف اوراق رای دهی و توزیع آنها به حوزه های انتخاباتی متعدد برای کمیسیون مستقل انتخابات یک چالش خواهد بود.

Electoral Systems

Defining electoral and voting systems is problematic. Different countries/contexts may have their own accepted definitions.

At the most basic level, **Electoral Systems or voting systems translate or convert the votes cast in an election into seats won by candidates or parties.**

An electoral system comprises:

The constituency structure: how many representatives are to be elected in each constituency?

There are two types of Constituencies:

- **Single member constituency:** in which only one representative is elected
- **Multi-member constituency:** in which more than one representative is elected. In Afghanistan's Presidential Elections, for example, the entire country is a single-member constituency, but for the Parliamentary Elections each province is a multi-member constituency from where many representatives find their way to Parliament.

The ballot structure: how are electors supposed to express their opinions?

Electoral Formula: what conditions must be fulfilled in order for a candidate to be elected?

There are more than a hundred electoral systems operating across the world. Understanding how they all work would take months.

So in this booklet we will focus on three important things:

- ✓ The main families of electoral systems in the world
- ✓ Electoral systems used in Afghan elections, and
- ✓ The electoral systems which could potentially replace Afghanistan's current systems.

It is said that “no system is perfect” so, democratic governments chooses electoral systems with these characteristics:

- ✓ They are be easily understood by the electorate (voters)
- ✓ They ensure a quick result
- ✓ They guarantee the principal of “one vote, one value”, and
- ✓ They result in stable government.

The main families of electoral systems in the world: There are three main families of Electoral Systems in the world, namely the **plurality-majority system; proportional representation** and **the semi-proportional system**. Each of the above-mentioned families are divided into their sub-systems.

Plurality Majority Systems: The distinguishing feature of plurality-majority systems is that they almost always use single-member districts.

Approval Voting: In this system you can vote for as many candidates as you like. Each approved candidate receives one vote and the candidate with the most votes wins. This system is used in elections for the position of Secretary-General of the United Nations.

Example 1

#	Name	Mark
1	Maiwand	√
2	Mina	√
3	Milad	√
4	Rana	√
5	Hosa	

#	Name	Mark
1	Maiwand	√
2	Mina	√
3	Milad	
4	Rana	√
5	Hosa	

#	Name	Mark
1	Maiwand	
2	Mina	√
3	Milad	
4	Rana	
5	Hosa	

- 1- Maiwand = 2
- 2- Mina =3
- 3- Milad =1
- 4- Rana =2
- 5- Hosa =0

If we look above, each voter had the right to vote for as many candidates as he/she wishes. But he winner is the one who received the most approvals (votes).

First-Past-the-Post System: The winner is the candidate with the most votes, but not necessarily an absolute majority of the votes. This system is used in single-member districts. Example:

- 6- Maiwand = 22%
- 7- Mina = 18%
- 8- Milad = 35 %
- 9- Rana = 5%
- 10- Hosa = 20%

If we look above, Milad with 35% of the votes wins, although he didn't receive an absolute majority.

Block Vote: In this system, voters have as many votes as there are seats to be filled, and the highest-polling candidates fill the positions, regardless of the percentage of the vote they actually achieve.

Example: From one constituency three representatives should be elected, each voter can therefore vote for a maximum of three candidates.

Note: If a voter votes for more than three candidates, the ballot will be declared invalid.

Example:

#	Name	Mark
1	Maiwand	√
2	Mina	√
3	Milad	
4	Rana	√
5	Hosa	

#	Name	Mark
1	Maiwand	
2	Mina	√
3	Milad	
4	Rana	√
5	Hosa	√

#	Name	Mark
1	Maiwand	√
2	Mina	
3	Milad	
4	Rana	√
5	Hosa	

- 1- Maiwand = 2
- 2- Mina = 2
- 3- Milad = 1
- 4- Rana = 3
- 5- Hosa = 1

Rana, Maiwand and Mina are the three winning candidates.

Semi-Proportional Systems: A system which translates votes into seats won in a way that falls somewhere between the proportional representation and plurality-majority systems. The two most commonly used semi-proportional electoral systems are:

Single non-transferable votes (SNTV): Used in multi-member constituencies. Each voter has one vote, but several seats are to be filled, and candidates with the highest numbers of votes fill the positions. This system is used for parliamentary and provincial council elections in Afghanistan.

For example, three candidates are to be elected from a constituency and candidates received votes as shown below:

- 1- Maiwand = 1,000 votes
- 2- Mina = 35,000 votes
- 3- Milad = 7,000 votes
- 4- Rana = 3,000 votes
- 5- Hosa = 90,000 votes

Hosa (90,000 votes), Mina (35,000 votes) and Milad (7,000 votes), are the three winners. The drawback of this system is that a candidate with 90,000 is elected along with another candidate with only 7,000 votes, yet both of them have the same rights in the parliament. This doesn't look very fair.

Mixed systems: A proportion of the parliament is elected from plurality-majority constituencies, while remaining members are chosen from proportional representation lists. If we want to promote the role of political parties in Afghanistan we should adopt this system - where a proportion of the seats in the parliament will be allocated to political parties and the remaining to independent candidates.

Proportional Representation: The rationale underpinning all proportional representation systems is to reduce the disparity between a party's share of the national votes and its share of the parliamentary seats. If a party wins 40% of the votes it should win approximately 40% of the seats in the parliament.

There are two main sub-systems of the proportional representation system (PR):

1-PR with closed list: The party on the party list ranks candidates. Voters cast a single vote for one of the parties. Seats are distributed in proportion to the votes cast for each party list. Within each party list, seats go to the candidates ranked highest on the party list.

2-PR with open list: Voters have as many votes as there are seats to be filled. They distribute those votes as they wish among candidates, irrespective of parties. The votes cast for candidates from each party are aggregated, and seats are distributed in proportion to the votes cast for the candidates of each party. The seats won by each party go to those candidates who obtained the highest number of personal votes.

Which electoral system do we use in Afghanistan's Presidential election?

For presidential election, we use the two-round system in a single-member district, which is a sub-system of the plurality-majority system. If a candidate receives an absolute majority the election is over. If not, a second round of voting is conducted and the winner is declared elected. In the French two-round system any candidate who receives more than 12.5 % of the votes of the registered electorate in the first round can stand in the second round. Whoever wins the highest numbers of votes in the second round is then declared elected, regardless of whether they have won an absolute majority, 50%+1, or not.

We Afghans use the single non-transferable vote (SNTV) for our Parliamentary Elections

A large proportion of the Afghan population is illiterate – and this system is very easy to understand – which is why we use it. Another characteristic of this system is that it ensures the rights of minorities. Also, the counting process will be very easy and fast.

What other possible systems could Afghans can embrace in the coming times?

It is said that, people should not stop thinking about designing electoral systems which best fit their context. Afghan law makers and election experts can also come with a unique electoral system which best fits our context.

The system which is widely spoken about to replace the single non-transferable system (SNTV) used in Parliamentary elections is the first-past-the-post system (FPTP), which is used in single member constituencies. Under this system, each province will be delimited according to the numbers of their Parliamentary members. For example, Kabul has 33 seats for the parliament, therefore Kabul will be divided into 33 districts and from each district one member will find his/her way to Parliament. This way, people will better know their representatives as the campaign area will become small enough for candidates to more easily reach their constituents. However, designing many types of ballot paper, and distribution of ballot papers, will become a challenge to the Independent Electoral Commission.

واژه نامه : GLOSSARY

English	دري	پښتو
Absentee voting	راېډهي غير حضوري (غيابي)	ناسوبه / غيايي رايه ورکونه
Absolute majority	اکثریت مطلق	غوڅ اکثریت
Accreditation	اعطای اعتبار نامه، اعتبار نامه	باورلیک - د باورلیک ورکړه
Accreditation Application Form	فورمه در خواست اعتبار نامه	د باورلیک د غوښتنلیک فورمه
Accreditation badge	نشان مشخصه اعتبار نامه	د باورلیک نښان
Accreditation Officer	مامور اعطای اعتبار نامه	د باورلیک ورکولو مامور
Accredited	دارای اعتبار نامه	باورلیک لرونکی
Adjudicate	رسیدگی کردن، داوری کردن	تر غور لاندې نیول
Adjudication	رسیدگی، داوری	تر غور لاندې
Advance voting	رای دهي مقدم	تروخت دمخه رایه ورکونه
Affiliation	وابستگی	تراو
Agent	نماینده	استازی
Allocation of seats	اختصاص کرسی ها	د څوکیو بېلول
Alternative vote system	سیستم رأی چند انتخابی	د بدیلی رایي سیستم
Amendment	تعديل	تعديل
Appeal	دادخواهي، استیناف	استیناف
Appeal form	فورمه داد خواهی، فورمه استیناف	داسیناف فورمه
Applicant	در خواست دهنده، متقاضی	غوښتنلیک ورکوونکی
Application	درخواست، تقاضا	غوښتنلیک / غوښتونکی
Application form	فورمه درخواستی	د غوښتنلیک فورمه
Application requirements	شرایط درخواست	د غوښتنلیک شرایط
Application submission requirement	شرایط تسلیمی درخواست	د غوښتنلیک د سپارلو شرایط
Apply in person	شخصاً درخواست کردن	پخپله غوښتنلیک وړاندې کول
Area liaison officer	مامور ارتباط ساحوی	د اړیکو سیمه ییز مامور
Area manager/desk officer	مدیر ساحوی	سیمه ییز مدیر
Armed forces	قوای مسلح	وسلوال ځواکونه
Attorney	وکيل، څارنوال، وکیل	څارنوال / وکیل
Attorney General	لوی څارنوال	لوی څارنوال
Audit (electoral)	تسویه حساب	د حساب تصفیه
Badge	نشان مشخصه	د پیژندنې نښان
Ballot	ورق رأی	رای پانه
Ballot box	صندوق رأی	د رایو صندوق

Ballot box controller	کنترول کننده صندوق رأی	د رایې اچولو د صندوق کنټرولونکی
Ballot issuer	توزیع کننده ورق رأی	د رای پانو وپښونکی
Ballot paper	ورق رأی	د رایې ورکولو پاڼه
Ballot stamp	تاپه ورق رأی	د رای پانې تاپه
Ballot validation stamp	تاپه تصدیق ورق رأی	د رای پانې تصدیقونکی تاپه
Balloting	انداختن رأی	د رای پانې اچول
Bill	مصوبه	مصوبه
Blank ballot	رای سفید	خالی رای پاڼه
Blank Vote	رای سفید	خالی رایه
Block vote	رای دهی گروهی	ډله بیزه رایه
Boundaries	سرحداث، مرزها، حدود	پولی
Boundary Delimitation	تعیین حدود	د پولو تعیینول
Boundary determination	تعیین حدود	د پولو ټاکل
Broadcast monitoring	نظارت بر نشرات رادیو و تلویزیونی	د رادیو-تلویزیون د نشراتو څارنه
By-election	انتخابات فرعی، انتخابات محدود	ضمنی ټاکنی
By-law	قانون فرعی	خایی مقررات
Campaign (electoral)	مبارزات (انتخاباتی)	کمپاین / ټاکنیزې هلې ځلې / منډې ترړی (ټاکنیز)
Campaign period	دوره مبارزات انتخاباتی	د ټاکنیزو منډو ترړو دوره د ټاکنیز کمپاین دوره
Canceled voter registration card	کارت ثبت نام باطل شده	د رایه ورکونکي د نوم لیکنې باطل شوی کارت
Candidacy eligibility criteria	معیارات شایستگی کاندید شدن، واجد شرایط کاندیدی	دکاندیدۍ د وړتیا معیارونه
Candidate	کاندید	کاندید
Candidate agent	نما ینده کاندید	د کاندید استازی
Candidate Appeal (Response) Period	دوره داد خواهی (واکنش) کاندیدان	دکاندیدانو د غیرگون دوره
Candidate Declaration	تعهد نامه/ اظهار نامه کاندیدان	د کاندید ژمنلیک
Candidate Display Period	دوره نمایش لست کاندیدان	دکاندیدانو د لیست د ښودنې دوره
Candidate Nomination Officer	ما مور نامزدی کاندیدان	د کاندیدانو د نومونې مامور
Candidate Nomination Package	بسته اوراق نامزدی کاندیدان	د کاندیدانو د نومونې د کاغذونو پاکټ

Candidate Nomination Procedure	طرز العمل نامزدی کاندیدان	د کاندیدانو د نومونې کړنلار
Candidate Nomination Staff	کارمندان نامزدی کاندیدان	د کاندیدانو د نومونې کارکوونکي
Candidate Nomination Kit	صندوق لوازم نامزدی کاندیدان	د کاندیدانو د نومونې د لوازمو صندوق
Candidate Withdrawal	انصراف/ کناره گیری کاندید	د کاندیدانو لاس اخیستنه (بیرته کیدل)
Card Production Officer	مامور تهیه کارت	د کارت جوړولو مامور
Cast (in election)	انداختن (ورق رأی) (در انتخابات)	په ټاکنو کې رایه ورکول
Casting a vote	انداختن رأی	د رایې کارول
Certification	تصدیق	تصدیق
Chain of Command	سلسله مراتب	د اوامرو لړۍ
Challenge (electoral)	اعتراض (انتخاباتی)	اعتراض (ټاکنیز)
Challenge form	فورمه اعتراض	د اعتراض فورمه
Chief Electoral Officer	آمر اجرائیوی انتخابات	د ټاکنو اجرائیوي امر
Chief Justice	قاضی القضاة	قاضی القضاة
Citizenship	تابعیت	تابعیت
Civic education	آگاهی عامه	عامه پوهاوی
Civil servants	کارمندان دولتی/ملکی	ملکي دولتي کارکوونکي
Claim (Electoral)	ادعا، مطالبه (انتخاباتی)	دعوه (ټاکنیزه)
Closed list	لست بسته	پټ لېست
Coalition or alliance of parties	ائتلاف یا اتحاد احزاب	د گوندونو ایتلاف یا اتحاد
Code of Conduct	اصول رفتار	کړندود
Coefficient	ضریب	ضریب
Community mobilizer	بسیج کننده اجتماع	د ټولني هڅوونکي
Community outreach	ارتباط اجتماعی	وگړو ته ځان رسول
Complaint	شکایت	شکایت
Complaint form	فورمه شکایت	د شکایت فورمه
Conditions of candidacy	شرایط کاندید شدن	د کاندیدۍ شرایط
Confidential	محرّم، سری	محرّم
Constituency	حوزه انتخاباتی	ټاکنیزه حوزه
Constitution	قانون اساسی	اساسي قانون
Contest	رقابت (کردن)، مبارزه (کردن)	سیالي کول
Coordinator	ناظم، هماهنگ کننده	ناظم (سمبالوونکي)
Correction	تصحیح، اصلاح	سمونه
Correction form	فورمه تصحیح	د سمون فورمه

Corrections	تصحیحات	سمونی
Count	شمارش (آراء)	شمیرل
Counterpart	همتا	هم ځنگی (سیال)
Counting center	مرکز شمارش (آراء)	د رای شمېرنی مرکز
Daily statistical report	گزارش آمار روزانه	د ورځنی احصایی راپور
Data Entry Clerk	کارمند درج معلومات	د مالوماتو د ثبت کاتب
Data protection	محافظت معلومات، محافظت اطلاعات	د مالوماتو خوندي ساتنه
De facto	غیر رسمی، غیر حقیقی	غیر رسمی‌اپه حقیقت کی
Declaration of poll	اعلام نتایج نهایی	د ټاکنو د پایلو اعلان
Declined Ballot	رای ردشده	ممتنع رایبه
Decree	فرمان	فرمان
Democracy	حکومت مردمی، مردم سا لاری، دموکراسی	ولسواکي
Deposit	وجه امانت، پول امانت	گډون ونډه/امانت پیسی
Designated supervisor	سرپرست	ټاکل شوی سوپروایزر
Direct suffrage	انتخابات مستقیم، حق رای مستقیم	د مخامخ رایي اچولو حق
Discarded Ballot	ورقه رای بیکاره	فسخه شوي رای پانه
Disclosure	افشاء، آشکار سازی	څرگندول
Disenfranchisement	محرومیت از حق رای	د رایي حق اخیستل
Distribution of preferences	توزیع اولویتها	د غوره ټوټونو وپش اد ترجیحاتو وپش
District	ولسوالی	ولسوالي
District Administrators	ولسوالان	ولسوال
District Council Elections	انتخابات شورا های ولسوالی	د ولسوالی شورا لپاره ټاکنی
District Electoral Officer	مامور ولسوالی انتخابات	د ولسوالی د ټاکنو مامور
Division	رای گیری (با قیام یا جدا شدن مخالفان، موافقان) اختلاف، بخش، قسمت	وېش/برخه
Domestic observer	مشاهد داخلی	کورنی کتونکی
Early voting	رای دهی قبل از موعد	وختی رایبه اچونه
Editorial	سرمقاله	سرمقاله
Election	انتخابات	ټاکنی
Election Day	روز انتخابات	د ټاکنو ورځ
Election dictionary	قاموس انتخابات	د ټاکنو قاموس
Election Monitoring	نظارت بر انتخابات	د ټاکنو څارنه
Election Observation	مشا هده انتخابات	د ټاکنو کتنه
Election Observer	مشاهد انتخابات	د ټاکنو کتونکی
Election Official	کارمند انتخابات	د ټاکنو کارکوونکی

Election Petition	داد خواهی انتخاباتی، عرضحال انتخاباتی	د ټاکنو عريضه
Election Rights	حقوق انتخاباتی	د ټاکنو حقونه
Electotion Supervision	سرپرستی از انتخابات	د ټاکنو سوپروایزري
Election Supervisor	سر پرست انتخابات	د ټاکنو سوپروایزر
Election Verification	بررسی/تثبیت صحت انتخابات	د ټاکنو تثبیت
Election Writ	دستور برگزاري انتخابات	د ټاکنو خبرتيا
Elector	انتخاب کننده	ټاکنوکی
Electoral	انتخاباتی	ټاکنیز (انتخاباتی)
Electoral Act	قانون انتخابات	ټاکنیزه قانوني لايحه
Electoral Authority	مرجع/هیات انتخاباتی	د ټاکنو واک ا د ټاکنو چارواکي
Electoral Commission	کمیسیون انتخابات	د ټاکنو کمیسیون
Electoral Commissioner	عضو کمیسیون انتخابات، عضو هیات انتخابات	د ټاکنو د کمیسیون غړی
Electoral Complaints Commission	کمیسیون شکایات انتخاباتی	د انتخاباتي شکایتونو کمیسیون
Electoral Court	محکمه انتخاباتی،	د ټاکنو محکمه
Electoral Dispute	منازعه انتخاباتی	ټاکنیزه لانجه
Electoral District	حوزه انتخاباتی	ټاکنیزه حوزه
Electoral Formula	فرمول انتخابات	د ټاکنو فورمول
Electoral Law	قانون انتخابات	د ټاکنو قانون
Electoral List	لست انتخابات، فهرست انتخابات	د ټاکنو لیست
Electoral Management Body	اداره تنظیم انتخابات	د ټاکنو د سمون دفتر
Electoral Process	پروسه انتخابات، جریان انتخابات	د ټاکنو پروسه یا بهیر
Electoral Quotient	ضریب انتخاباتی	ټاکنیز خارجي قسمت
Electoral Roll	فهرست انتخاباتی	د ټاکنو فهرست (لیکلی)
Electoral System	سیستم انتخابات	د ټاکنو سیستم
Electoral Tribunal	داد گاه انتخاباتی	د ټاکنو محکمه
Electorate	انتخاب کنندگان	ټاکنوکی (رایه اچونکی)، د ټاکنو هیئت، ټاکنیزه حوزه
Eligibility	واجد شرایط بودن	ورتيا
Eligibility criteria	معیارهای واجد شرایط بودن	د ورتيا معیارونه (صفتونه)
Eligible Voter	رای دهنده واجد شرایط	ور رایه اچونکی
Endorse	تصدیق کردن، تأیید کردن، حمایت کردن	تصویبول
Enfranchise	اعطای حق رای	د رایي حق ورکول

Enrolment	ثبت نام، نام نویسی	لیست کی رسول
Entry to force	نافذ شدن، مرعی الاجرا قرار گرفتن	نافذول/نافذیدل
Equal Suffrage	حق مساوی رای	د رایبی ورکولو برابر حق
Ethical standards	موازین اخلاقی	اخلاقی معیارونه
Exclusion	حذف، اخراج	ایستل
Exit Poll	نظر خواهی از مردم بعد از دادن رای	د تاکنو وروسته نظر غوشتنه
External relations	روابط خارجی	بهرنی اریکی
External relations officer	مامور روابط خارجی	د بهرنیو اریکو مسؤل
External Voting	رای گیری خارج از کشور، رای گیری در خارج	بهرکی رایه اچول
Field monitor	ناظر ساحوی	ساحوی خارونکی
Field officer	ما مور ساحوی	ساحوی مامور
Field operations	عملیات ساحوی	ساحوی عملیات
Final candidate list	لست نهایی کاندیدان	د کاندیدانو وروستی لیست
First past the Post	انتخابات به سیستم اکثریت نسبی	د اکثریت سیستم پر اساس تاکنه
First Preference	ترجیح اول	لومری غوره والی
Flipchart	فلپ چارت	فلپ چارپ
Focal point	شخص ارتباطی، نماینده	مرکزی تکی مسؤل کس دفتر
Formal Vote	رای رسمی	رسمی رایه
Franchise	حق رأی	د رایبی حق
Free and Fair Election	انتخابات آزاد و عادلانه	آزادی او منصفانه تاکنی
Freedom of opinion and expression	آزادی فکر و بیان	د بیان او عقیدی آزادی
Frequently Asked Questions	سوالاتی که مکرراً پرسیده میشود	دیری کیدونکی پویننتی
Fundamental rights	حقوق اساسی	بنسئیز حقونه
General Directorate of National Security	ریاست عمومی امنیت ملی	د ملی امنیت عمومی ریاست
General Election	انتخابات عمومی	تولتاکنی
General Vote	رای همگانی	عمومی رایه
Gerrymandering	تنظیم غیر عادلانه حوزه های انتخاباتی	ناسم وپش، غیر عادلانه وپش
Government	حکومت	حکومت
Government of National Unity	حکومت وحدت ملی	د ملی یووالی حکومت
Governors	والی ها	والیان
Handbook	کتاب راهنما	لارینبود کتاب
Headquarters	دفتر مرکزی	مرکزی دفتر
Human Rights	حقوق بشر	بشری حقونه

Impartial	بیطرف	بی پری
Impartiality	بیطرفی	بی پرتوب
Inclusion	شمولیت	گدون اشمولیت
Indelible ink	رنگ پاک ناشدنی	نه پاکیدونکی رنگ
Independent	مستقل و آزاد	خپلواک کسان
Inspection Period	دوره تفتیش یا بازرسی	د څیړنې دوره د کتنې دوره د پلټنې دوره
Invalid Votes	آرای فاقد اعتبار	غیرقانونی رایې/اناسمی رایې
Joint electoral operations center	مرکز مشترک عملیات انتخابات	د ټاکنیزو عملیاتو گډ مرکز
Journal	ژورنال، کتاب ثبت وقایع	ژورنال
Judge	قاضی	قاضی
Laminate	صحافی کردن	پوښول
Leaflet	ورق تبلیغاتی	تبلیغاتی پانه
Legislature	قوه مقننه	مقننه هیئت
Legitimate government	حکومت مشروع	مشروع حکومت
Legitimate interests	منافع مشروع	مشروعی گتی
Level Playing Field	شرایط رقابت یکسان	د لوبو هوار دگر
List PR (Proportional Representation)	نماینده متناسب مبتنی برلست	لیستی اندولیز استازیتوب
Logging of nomination forms	درج فورمه نامزدی	د نومونې د فورمو ثبتول
Majority System	سیستم اکثریت	د اکثریت سیستم
Manifesto	برنامه	تکلاره
Material transfer	انتقال مواد	د توکو لیږدونه
Media	رسانه ها	خبري رسنی
Media Access	دسترسی به رسانه ها	خبري رسنیو ته لاس رسی
Media advisory	دعوت از رسانه ها	د خبري رسنیو مشورتی کمپنه
Media representative	نماینده رسانه ها	د خبري رسنیو استازی
Mixed Member Proportional	سیستم تناسبی مختلط	گډ اکثریتی اندولیز سیستم
Multi-Party System	سیستم چند حزبی	گڼ گوندیز سیستم
National Assembly	شورای ملی	ملی شورا
National Counterpart	همتای ملی	کورنی هم څنګی اسپال
Neutral Political Environment	فضای بی طرفی سیاسی	ناپیلی سیاسی چاپیریال

Neutrality	بیطرفی	نابیناتوب
Nomad Constituency	حوزه انتخاباتی کوچیها	د کوچیانو ټاکنیزه حوزه
Nominated candidates	کاندیدان نامزد شده	نومول شوي کانديدان
Nomination	نامزدی	نومونه
Nomination Logbook	کتاب درج نامزدی	د نوموني د ثبت کتاب
Nomination officer	مامور نامزدی	د نوموني مامور
Nomination receipt	رسید نامزدی	د نوموني رسيد (سند)
Nomination team	تیم نامزدی	د نوموني ډله
Nomination team leader	مسؤول تیم نامزدی	د نوموني د تیم مشر
Objection	اعتراض	اعتراض
Observer	مشاهد	کتونکی
Observer group	گروه (مشاهدین)	د کتونکو ډله (کتونکي ډله)
Observer liaison officer	مامور ارتباط درامور مشاهدین	د کتونکو د اړیکو مامور
Open List	لست باز	پرانېستی لیست
Opinion Poll	نظر خواهی	نظر غوښتنه
Opposition	مخالف، جناح مخالف	اپوزېسیون (مخالفة ډله)
Ordinary Vote	رای معمولی	عادي رایه
Parallel Systems	سیستم های موازی	موازي سیستم
Parliament	پارلمان، شورای ملی	پارلمان - ولسي جرگه
Party List	لست حزبی	گوندي لیست
Personal gain	منفعت شخصی	شخصي گټي
Prospective candidate	کاندید احتمالی	احتمالي کانديد
Platform	برنامه، خط مشی	تگلاره
Plurality	اکثریت انفرادی	انفرادي اکثریت
Plurality Majority System	سیستم اکثریت نسبی/مطلق	گن گونديز اکثریتي سیستم
Political Neutrality	بیطرفی سیاسی	سیاسي نابیناتوب
Political Participation	مشارکت سیاسی	سیاسي گډون
Political party	حزب سیاسی	سیاسي گوند
Political Party Campaign	مبارزه انتخاباتی حزب سیاسی	د سیاسي گوند کمپاین یا د ټاکنو مندي تړي
Political Platform	خط مشی سیاسی، برنامه سیاسی	سیاسي کړنلاره
Political Rally	اجتماع سیاسی	سیاسي غوندي
Political Rights	حقوق سیاسی	سیاسي حقونه
Politically neutral manner	سلوک بیطرف سیاسی	نابینلي سياسي کړنه عمل
Polling	رای گیری	رایه اچونه
Polling Day	روز رای گیری، روز انتخابات	د رایي اچوني ورځ
Polling Official	مامور رای گیری	د رایي اچوني مامور
Polling Station	محل رای گیری	د رایي اچوني ځای

Polling team	تیم رای گیری	د رایبی اچونی تیم‌دله
Postal Vote	رای پستی	پوستی رایه
Poster	پوستر	پوستر
Potential candidate	کاندید بالقوه/احتمالی	ممکنه یا بالقوه کاندید
Power Sharing	تسهیم قدرت	د واک شریکول
Preferential Voting	رای ترجیحی (انتخاب اسمای کاندیدان مورد نظر در ورق رای به ترتیب شماره)	د غوره توب له مخی رایه اچونه ترجیحی رایه اچونه
Preliminary candidate list	لست ابتدایی/مقدماتی کاندیدان	د کاندیدانو لومرنی لیست
Pre-Poll	قبل از رای گیری	د رایبی اچونی خُخه مخکی
Pre-Selection	از قبل تعیین کردن	له ویراندی انتخابول
Presentation	ارائه، معرفی، نمایش، بیان، اظهار نظر، ارائه معلومات	د مالوماتو ویراندی کول
Presidential decree	فرمان ریاست جمهوری	د ولسمشری فرمان
Press conference	کنفرانس مطبوعاتی	خبری کنفرانس
Press release	اعلامیه مطبوعاتی	مطبوعاتی خبر
Privacy	محرمیت، امور شخصی	محرمیت
Procedure	طرز العمل	کرنلار
Proof of voter registration	مدرک ثبت نام رای دهنده، سند ثبت نام رای دهنده	د رایبه ورکونکو د نوم لیکنی ثبوت
Proportional	تناسبی یا متناسب	اندولیز
Province code	کود ولایت	د ولایت کود
Provincial administrative officer	مسؤول اداری ولایتی، مامور اداری ولایتی	ولایتی اداری مامور
Provincial capitals	مراکز ولایتی	ولایتی مرکزونه
Provincial council	شورای ولایتی	ولایتی شوراجرگه
Provisional Vote	رای موقت	مؤقته رایه
Proxy	وکیل، نماینده	وکیل
Public display	نمایش عمومی، نمایش همگانی، نمایش عامه	عامه بنودنه
Public Funding	تأمین وجه بودجه دولت	دولتی بودیجه
Public Service Announcement	اعلان عامه	عامه اعلان
Queue controller	کنترل کننده قطار	د کتار کنترولونکی
Quota	سهمیه	ونده
Rebuttal	رد، تکذیب	تکذیبول (دروغجنول)

Recount	شمارش مجدد آراء	بیا شمیرل (له سره شمیرل)
Recruitment	استخدام	په کار گمارنه/استخدام
Redistribution	توزیع مجدد	له سره ویش
Referendum	مراجعه به آرای عمومی، رفراندوم	ټول پوښتنه
Refusal	امتناع، استنکاف، خود داری، رد	ردونه
Region	حوزه	سیمه/حوزه
Regional election coordinator	ناظم حوزوی انتخابات	د ټاکنو سیمه بیز ناظم
Register	ثبت (نام) کردن، نام نویسی کردن، دفتر ثبت	د نوم لیکنی لیست
Register of Electors	ثبت نام انتخاب کنندگان، دفتر ثبت انتخاب کنندگان	د رایه ورکونکو د نوم لیکنی کتاب
Registered	ثبت شده	نوم لیکل شوی ثبت شوی
Registered Voter	رای دهنده ثبت شده	راجستر شوی رایه ورکونکی
Registered Political Party	حزب سیاسی ثبت شده	ثبت شوی گوند
Registrant	ثبت نام شونده	نوم لیکل شوی ثبت شوی
Registration center	مرکز ثبت نام	د نوم لیکنی مرکز
Registration station chairperson	رئیس محل ثبت نام	د نوم لیکنی رئیس
Registration of Parties and Candidates	ثبت نام احزاب و کاندیدان	د گوندونو او کاندیدانو نوم لیکنه
Registration of Voters	ثبت نام رای دهندگان	د رایه ورکونکو نوم لیکنه
Registration officer	مامور ثبت نام	د نوم لیکنی مامور
Registration official	کارمند ثبت نام	د نوم لیکنی کارکونکی
Regulation	دستور العمل	دستور العمل
Replacement	تعویض، جایگزین سازی، تغییر	مثنی/عوض
Representative government	حکومت نماینده	استازی حکومت
Residence of origin	سکونت اصلی	د اوسیدلو اصلی/خای اصلی استوگنځی
Returning Officer	مامور گزار شدهی نتایج انتخابات	د پایلو دااعلانوواراپور ورکولو مامور
Right to Respond	حق واکنش	د غیرگون حق
Roll	فهرست	لیست
Ruling	حاکم، برسر اقتدار، حکم	حکم/پریکړه
Run (in an election)	کاندید کردن، کاندید شدن، درانتخابات به حیث کاندید شرکت کردن	سیالی کول/برخه اخیستل/خان کاندیدول
Run-off Election	انتخابات دور دوم	دوه ځلیز ی ټاکنی
Scrutiny	بررسی دقیق	کره کتنه

Seal	مهر، مهر و موم کردن، مسدود کردن	مهرامهر لاک
Seat	کرسی	خوکی
Secrecy	سریت، سری بودن	پتوالی، سرتوب
Secrecy of the ballot	سریت ورق رأی	د رای پانی پتوالی، سرتوب
Secret Ballot	رای سری	پته رایه
Security official	کارمند امنیتی	امنیتی چارواکی
Semi-Proportional System	سیستم نیمه تناسبی	نیمه اندولیز سیستم
Senior Community Mobilizer	بسیج کننده ارشد اجتماع	د تولنی لورپوری هخوونکی
Sensitive materials	مواد حساس	حساس توکی
Serial number	شماره مسلسل، نمبر مسلسل	پرلیسی گنه
Signature list	لست امضاها	د لاسلیکونو لیست
Simple Majority	اکثریت ساده	ساده اکثریت
Single-Member Constituency	حوزه انتخاباتی یک عضو	یو کسیره انتخاباتی حوزه
Single Non Transferable Vote System	سیستم رای واحد غیر قابل انتقال	د یوی نه لیریدیدونکی رایبی سیستم
Single Party System	سیستم یک حزبی	یو گوندیز سیستم
Single Transferable Vote System	سیستم رای واحد قابل انتقال	یوه لیریدیدونکی رایبه
Special Ballot	ورق رای مخصوص	خانگری رای پانه
Special guest	مهمان خاص	خانگری میلمه
Spoiled ballot	ورقه رای ضایع شده	له منخه تللی رای پانه
Stakeholders	جوانب ذیربط، جوانب ذیعلاقه، جوانب ذیدخل	هم گتی خواوی
Stand as candidate	کاندید شدن	د کاندید په توگه دریدل
Statistics	آمار، احصائیه	احصاییه
Suffrage	حق رای، حق انتخاب	د رایبی حق
Supplementary Procedure	طرز العمل متمم، طرز العمل تکمیلی؛ طرز العمل الحاقی	بشپروونکی کرنلار تکمیلی کرنلار
Supplementary registration	ثبت نام تکمیلی	بشپروونکی نوم لیکنه
Supreme Court	سنتره محکمه	سنتره محکمه
Symbol	سمبول، نشان	سیمبول انبشان
Symbol lottery	قرعه کشی سمبولها/نشانشا	د سیمبولونو پچه اد نینانونو پچه
Tabulation of Votes	جدول بندی آراء	د رایو جدول بندی
Tally Sheet	ورق شمارش و ثبت آراء، صفحه شمارش و ثبت آراء	د پایلو پانه
Threshold	استانه، آغاز	درشل
Thumbprint	نشان شست	د کتی گوتی نینه

Thumbprint pad	تایه نشان شست	د گوتی د رنگ ډبلی
Transitional	انتقالی	منخمهاله
Transparency	شفافیت	رونیتیا
Transparently	بصورت شفاف، بطور آشکارا	په رویتیا سره
Turnout	مشارکت، سهمگیری	برخه اخیستنه اګدون
Two-Round Systems	سیستم دو دوره ای	دوه پړاويز سیستمونه اډوه دوره یي سیستمونه
Unity	اتحاد، وحدت	یووالی
Universal Suffrage	حق رای همگانی	د رایې ورکولو عمومی حق
Updates	آخرین اطلاعات، اطلاعات جدید	تازه مالومات
Valid Vote	رای صحیح، رای قانونی	سمه رایه قانونی رایه
Verification	بازرسی، تثبیت	څیرل
Vote	رای، رای دادن	رایه
Vote counting	شمارش آراء	د رایو شمېرنه
Voter	رای دهنده	رایه ورکونکی
Voter Education	آموزش رای دهنده	د رایه ورکونکو پوهاوی
Voter Information	آگاهی رای دهنده	د رایه ورکونکو مالومات
Voter List	لست رای دهندگان	د رایه ورکونکو لیست
Voter registration	ثبت نام رای دهندگان	د رایه ورکونکو نوم لیکنه
Votes cast	آرای داده شده	اچول شوي رایې
Voting	رای دادن، رای دهی	رایه اچونه
Voting age population	افراد واجد سن رای دهی	د رایې په عمر برابر نفوس
Voting by mail	رای دهی پستی	د پستی له لاري رایه اچونه
Voting screen	غرفه نشانی رای	د رایې په نښه کولو غرفه
Withdrawal	انصراف، کناره گیری	لاس اخیستنه
Withdrawal form	فورمه انصراف، عقب نشینی	د لاس اخیستني فورمه